

LUDUS

POZORIŠNE NOVINE ■ APRIL 1993. ■ THEATRE MONTHLY

SPECIJALNO IZDANJE
SPECIAL ISSUE

DECA I NADA

Kada je gospodin Džordž Soros počeo da osniva fondacije po istočnoj Evropi zamislio ih je kao saradnike ideje otvorenog društva, kao institucije koje će širiti veru i nadu u demokratiju, pluralizam, toleranciju, koje će dugo zadržati pretečene ideje o slobodi pretvoriti u stvarnost. Džordž Soros se, nakon izbijanja rata u bivšoj Jugoslaviji, kolebao mesecima da li fondacija koja je vidjena da širi ideje otvorenog društva može uopšte raditi u uslovima koji vode ubrzanom zatvaranju, čak punoj izolaciji i samoizolaciji, društva u kojem se gube ne samo životi, ruše gradovi i sela već razaraju i same osnove ljudskosti. Prelomio je više iz osećanja dužnosti da nas ne ostavi na cedilu no iz uverenja da je u uslovima užasnog gradanskog rata moguće uraditi bilo šta istinski stvaračko. Onda se dogodio Soros Dečji kamp na Paliću u letu 1992. godine. Gospodin Soros je s pažnjom odgledao video snimak iz kampa, spakovao kasetu u svoj lični prtljac i dva meseca kasnije mi rekao: "Promenili ste moj stav prema životu. Ubedili ste me da i posle smrti ima života". Upovo onih dana kada se događao ovaj razgovor on je odlučio da osnuje novu fondaciju za humanitarnu pomoć Bosni i Hercegovini i dao najveći ulog koji je ikada jedan pojedinac dao za humanitarne svrhe — 50 miliona dolara.

Nismo mi ubedili Džordža Sorosa da posle smrti ima života. To su učinila deca. Deca koja su igrajući "Crvenkapicu" ili "San letnje noći", crtajući najdužu žirafu na svetu ili učeći se prvim koracima kompjuterske pismenosti odbacila rat, nasilje, zlo. Deca kojoj smo posvetili svoj najznačajniji projekat uvereni da su jedini oni bez odgovornosti za rat, deca koja su došavši na Palić otvorila i svoja srca i svoj um nadi. "Strah i nada" tako je Nadežda Mandelštam nazvala jedno od najpotresnijih svedočanstava o vremenu staljinističkih gulaga. Mi kao da smo sve skloniji, kako rat odmiče, da gubimo nadu, da se mirimo sa strahom. Naša deca, međutim, iz dana u dan svojom igrom, svojim stvaralaštvom, svojom ljudskom komunikacijom svedoče da nade imaju sve dok je imaju oni, da moramo istrajati u borbi za nadu sve dok oni veruju u nju. ■

Sonja Licht, Izvršni direktor
Fondacije Soros Jugoslavija

ДЕЧЈИ СОРОС ПРОЈЕКАТ „ŽIVETI ЗАЈЕДНО“ ◆ CHILDREN'S SOROS PROJECT „LET'S LIVE TOGETHER“

POZORIŠTE DECE SVETA CHILDREN OF THE WORLD'S THEATER

CHILDREN AND HOPE

When Mr. George Soros decided to establish a network of foundations throughout Eastern Europe, he envisioned them as promoters of ideas of an open society, as institutions with the role to broaden the faith and hope into democracy, pluralism, tolerance, the institutions which would bring to reality the idea of freedom which was captured for a long time. When the war broke out in Yugoslavia, George Soros had the dilemma if there was a room for such a foundation, whose role is to spread out the idea of an open society, to work in the circumstances that lead directly to closing of society, even isolation and self isolation, in the society where lives are lost, cities, villages, and even the very basis of humanness are being destroyed. He decided not to leave us in the lurch, rather because of his sense of duty, than because he was convinced that something really creative can be done under the conditions of the terrible civil war. The Soros Children Camp in Palić, summer, 1992, happened then. Mr. Soros viewed the videotape from the camp carefully, packed the tape into his personal luggage, and two months later he said to me: "You have changed my attitude towards life. You have convinced me that there is life after death." At the time when this conversation was taking place, he decided to establish a new foundation for humanitarian aid to Bosnia and Herzegovina and granted the highest amount that a single person ever gave for humanitarian purposes — 50 million dollars.

It was not us who convinced George Soros that there is life after death. The children did that. The children who, performing "the little red riding hood" and "the midsummer nights dream," the children drawing the largest giraffe in the world, or learning their first steps of the computer literacy, rejected war, violence, and evil. The children to whom we have dedicated our most significant project, with the conviction that they are the only ones without any responsibility for war, the children who opened their hearts and minds to hope when they came to Palić. "Fear and hope" is the title that Nadežda Mandelstein gave to one of the most tragic testimonies about the times of Stalin's gulags. It looks like that we are inclined, as the war goes on, to lose hope, reconcile to fear. Our children, however, through their play, creativeness, and communication, day by day, prove that the hope will exist as long as they have it, that we must keep on fighting for hope as long as they believe in hope. ■

Sonja Licht, Executive director
Soros Yugoslavia Foundation

JEDAN DRUGI SVET

Treba čuvati ono što je pozitivno u svima nama, ono dobro koje će omogućiti da sačuvamo sebe, druge oko sebe i svet u kome bi opet trebalo da živimo zajedno

Bilo bi teško naći negde jedno mesto, jednu zemlju, jedno podneblje, ljude koji su se tako beznadežno našli u teškoj situaciji, dilemi, brizi, mori. Pitanja je sve više i postaju sve teža. Odgovora nema ili su strašni, tragični, tužni. Zar nam je sve ovo bilo potrebno? Zašto smo demokratiju pretvorili u cveće koje raste samo na grobovima? Zašto smo morali napustiti svoje kuće, stanove, dvorišta, sela i gradiće koji su nama najdraži na svetu? Zašto je toliko dece dobilo tužan izraz lica? Gde je njihov osmej i njihova radost? Na sva ova pitanja još uvek nema ostvarivih predloga i alternativa.

Međutim, pojavio se jedan tračak nade, jedan pokušaj koji su napravili zaposleni u Soros Fondaciji u Jugoslaviji. Konkretnije govoreći, Fondacija Soros u Jugoslaviji je prva privatna strana fondacija na našem području, a osnovana je 17. juna 1991. u Beogradu kao rezultat sporazuma između američkog građanina Georgea Sorosa i SIV-a s glavnim ciljem da se "unapredi razvoj nauke u Jugoslaviji". Međutim, samo nekoliko dana kasnije je počeo rat, eskalacija sukoba, nastao je ogroman broj žrtava, izbeglica i ogroman bol i patnja su postali deo naše svakodnevice. Rad Fondacije je bio otežan, a nakon Rezolucije OUN kojom se uvode san-

kcije prema Jugoslaviji, aktivnost Fondacije je i organičena budući da se saradnja na naučnom planu sankcionise tim dokumentom. Ostao je samo humanitarni aspekt kao polje delovanja Fondacije Soros. Zaposleni u Fondaciji Soros su odlučili da učine na tom planu nešto što bi barem malo ublažilo patnje jednog broja dece koja u ovom ludilu najviše trpe.

Da letnji raspust deci ne bi prošao u tumaranju slepim ulicama nemilosrdne sudbine, organizovan je *Dečji Soros kamp 92.* na Paliću kako bi se deci žrtvama rata bez obzira da li su izbeglice ili ne pružila mogućnost da počnu da je moguće umesto prošlosti u sadašnjosti postavljati budućnost.

Dečji Soros kamp je zamišljen kao pokušaj stvaranja prostora za kreaciju, inicijative, motivaciju i komunikativnost. Metodologija i suština rada sa decom se bazira na intenciji da se dete usredsredi na svoj svet, artikuliše svoj koncept vrednosti nauči značenje kulturnog pluralizma, razumevanja i poštovanja različitosti kao osnove bogatstva društva. Kreativne radionice i metodološka orientacija na dete kao subjekt otvaraju neke nužne pretpostavke za rekonstrukciju društva baziranog na slobodama, odgovornostima i stvaralačkim potencijalima. U tom smislu su i formirane grupe dece u tri smene tokom jula i avgusta 1992. godine, sa trajanjem od dvanaest dana. U prvoj smeni je bilo 74 deteta, u drugoj smeni 64, a u trećoj 75, iz Sarajeva, Tuzle, Mostara, Virovitice, Pule, Šibenika, Siska, Zadra i mnogih ostalih mesta zahvaćenih sukobima. Asja, Milan, Ivana, Edin, Željka, Jelena, Dragan, Maja, Aleksandra, Djejan i mnoga druga deca su se sasvim slučajno našla na Paliću i učestvovala u kreiranju nezabornih uspomena.

Mnoštvo crteža, slika, pesama, priča, kompjuterskih grafika, predstava i mnoštvo drugih lepih dečjih dostignuća su ostvarena u atmosferi prijateljstva i radosti uprkos svim dogadjajima koji potresaju ove prostore. Time je pokazano da je upravo to znak mogućnosti revitalizacije koju je akcentirala Ljubica Beljanski-Ristić, ali i onoga što naglašava direktor Dečjeg kampa Soros dr Janja Bec: *Možda negde na svetu ima bolje dece nego što ste vi, ali vi ste meni najbolji.* Zato što ste u vreme rata, stradanja i ogromne ljudske patnje vi ovde pokazali da je moguće i jedan drugi svet, ne svet sile nego svet dogovora i tolerancije. Molim vas sve, kuda god budete išli, kako god budete tekli vaši životi sačuvajte to opšte ljudsko koje imate...

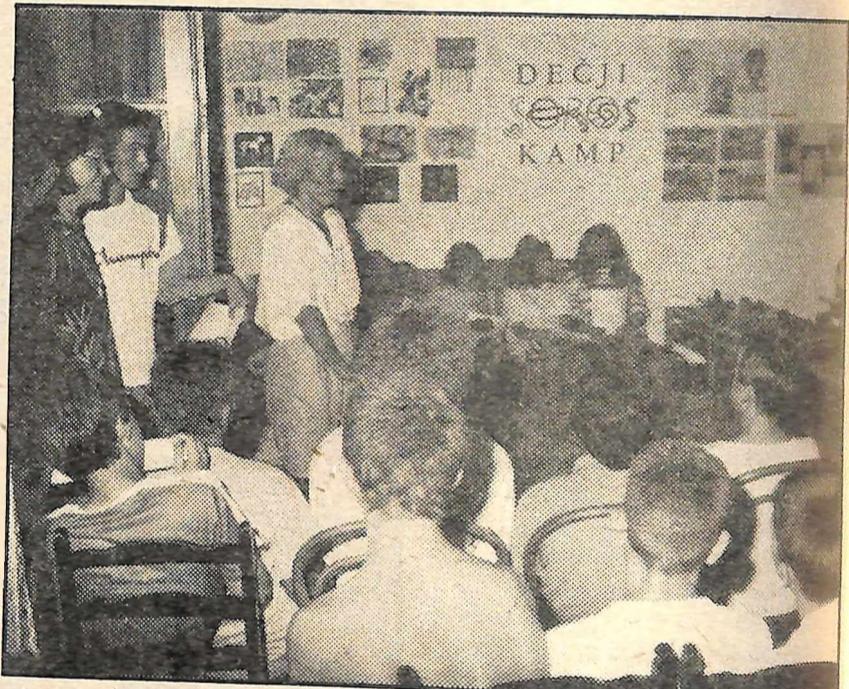
Da je to upravo tako pokazuje i izjava devojčice Maje Vasiljević (11 godina) iz Sarajeva koja je u kampu boravila tokom sve tri smene: *Mi smo u kampu pokazali da je moguće uprkos svim razlikama živeti u prijateljstvu i slozi. Dok se odrasli svadaju deca znaju i mogu da žive u prijateljstvu i među nama se tokom celog kampa širi samo zajedništvo i prijateljstvo.* Upravo reči ove devojčice govore šta je sve moguće i podvukle su opravdost onoga što je i glavni moto *Dečjeg Soros projekta:* "Živeti zajedno". ■ Vedran Vučić

Zajednička slika za uspomenu: deca i saradnici treće smene Letnjeg Soros kampa na Paliću
Memento: group photo of the Shift Three: the children and their instructors in the Soros Children's Camp at Palić

Kad si srećan: mnoštvo lepih dečjih dostignuća ostvareno je u atmosferi prijateljstva i radosti
When you're happy: a beautiful multitude of children's achievements created in the atmosphere of friendship and joy

ŽIVETI ZAJEDNO

Ovaj projekat nastavlja pozitivna iskustva Dečjeg Soros kampa na Paliću u letu 1992. godine. To su, pre svega, poštovanje razlika, integracija i stvaralaštvo. Projekat obuhvata decu svih uzrasta i sa svih područja koja su direktno zahvaćena ratom ili žive pod pretnjom rata. Projekat se ostvaruje kroz zajedničku interakciju i saradnju te dece i odraslih koji su motivisani, sposobni i spremni da rade na stvaranju otvorenog društva u kojem može da se živi i stvara zajedno. ■ Dr Janja Bec

Možda negde na svetu ima bolje dece nego što ste vi, ali vi ste meni najbolji: Janja Bec pozdravlja decu Soros kampa na Paliću
There may be better children than you somewhere in the world, but you are the best for me: Janja Bec greets the children in the Soros Camp at Palić

Mi smo u Kampu pokazali da je moguće uprkos svim razlikama živeti u prijateljstvu i složi: Maja Vasiljević iz Sarajeva
We have proved it possible to live in friendship and harmony in spite of all differences: Maja Vasiljević from Sarajevo

ment and tolerance. I beg you all, wherever you may go, in whatever direction your lives may turn, please, preserve the general human traits you have in you..."

That this is actually the case, the statement of a girl from Sarajevo, Maja Vasiljević (11 years old) who stayed in the camp during all the three shifts clearly proved: "We have shown in the camp that it is possible to live in friendship and in harmony, in spite of all the differences. While the grown-ups quarrel, the children know how to live and they can live in friendship, and during the whole stay in the camp, only togetherness and friendship spread among us."

The very words of this girl speak of what is possible, and they stress the justifiability of what the main motto of the Soros children's project is: "Living together". ■ Vedran Vučić

In order to prevent the summer holiday from passing in mere roaming around dead-end streets of their merciless destiny, Children's Soros Camp on Lake Pali was organized with the intention to offer children, the victims of war, be they refugees or not, a possibility to show that it is possible to place the future into the present instead of the past.

The Children's Soros Camp was conceived as an attempt to provide space for creativity, initiative, motivation and communicativeness. The methodology and the essence of the work with the children is based on an intention to enable the child to concentrate on its own world, to articulate its own concept of values, to learn the meaning of cultural pluralism, understanding and respect for diversity as bases for the enrichment of the society. Creative workshops and methodological orientation towards the child as a subject open certain necessary presumptions for reconstruction of the society based on freedoms, responsibilities and creative potentials. In this sense, during the months of July and August 1992, groups of children were formed in three shifts lasting 12 days each. There were 74 children in the first shift, 64 in the second, and 75 in the third, from Sarajevo, Tuzla, Mostar, Virovitica, Pula, Šibenik, Sisak, Zadar and many other conflict-stricken places. Asia, Milan, Ivana, Edin, Zeljka, Jelena, Dragan, Maja, Aleksandra, Dejan and many more children found themselves by pure chance on Lake Pali and participated in the creation of unforgettable memories.

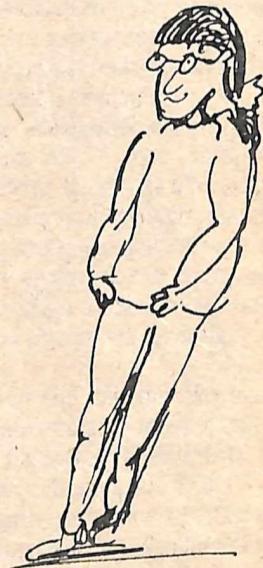
Poruka za mir i poziv na saradnju: deca-učesnici i gosti programa, Ljubica Beljanski-Ristić, koordinator kreativnih radionica Dečjeg Soros kampa i Pozorišta dece sveta, i Sonja Licht, izvršni direktor Fondacije Soros
Peace message and invitation to cooperation: the children participants and the guests of the program, Ljubica Beljanski-Ristić, coordinator of the Soros Children's Camp Workshops and the Children of the World's Theatre and Sonja Licht, executive director of the Soros Fund

red, refugees, and an enormous pain and suffering became parts of our everyday life.

The work of the Foundation was made difficult, and after the ONU resolution which introduced sanctions against Yugoslavia was passed, the activities of the Foundation were limited, since scientific cooperation was also sanctioned by this document. Only the humanitarian aspect of the activities of the Soros Foundation remained. The employees of the Foundation then decided to do something that would at least to some extent alleviate the suffering of a certain number of children who suffer most in this madness.

The project is a continuation of the positive experiences of the Children's Soros Camp in Palic, Summer, 1992. Those experiences are primarily consideration of differences, integration and creativity. Children of all ages and from all war inflamed regions directly, as well as children living under the threat of war, participated in the project. The project is being realized through joint interaction and cooperation of those children and adults who are motivated, capable and ready to work on the construction of an open society in which everybody can live and create together. ■

Dr Janja Bec

DECJI SOROS KAMP ANOTHER WORLD

We should keep the good in us, the good which shall enable us to preserve ourselves, those around us and the world in which we should live together once again.

VASPITANJE ZA ČUDO

Delujući na fiktivnom planu, kreativne radionice su nam otvorile prostore da „negiramo“ veze sa stvarnošću, ali su, istovremeno, iako su istupile iz realnosti, postale njen snažan komentar

Kada sam pisala program kreativnih radionica za Dečji Soros kamp na Paliću, zamišljala sam prirodno okruženje i otvorene prostore Palića kao izvore bogatstva za nova stvaralačka iskustva i projekte dece i umetnika zajedno. U program sam unela, kao doprinos ideji „Živeti zajedno“, misao, koju sam negde pročitala i zapamtila: da deca u određenim uslovima stvaralačkog odnosa sa odraslima stvaraju bit civilizacije i u tom stvaralačkom procesu u pravom smislu revitalizaciju civilizaciju koju nasleduju.

Inače, kreativne radionice bile su zamišljene kao posebni programi umetničkih i stvaralačkih aktivnosti u kampu — muzičkih, plesnih, dramskih, pesničkih, likovnih, kao i drugih raznovrsnih oblika kreativnog izražavanja i umetničkog angažovanja — od uređenja okoline do predstava i izložbi.

Radionice su predlagali umetnici kao svoje autorske projekte. Neke radionice su bile u okviru jedne umetničke oblasti, a neke su bile multimedijalne ili postavljene kao alternativne umetničke akcije i performansi.

Neke su zamišljane kao masovne, za svu prisutnu decu, neke kao izborne, za manje ili veće grupe dece zainteres-

ovane za određene medije, sadržaje ili teme, a neke su čak bile usmerene na individualni pristup za posebno zainteresovanu decu i intenzivniji rad.

Želeli smo da poštujemo i unapređujemo pravo deteta na igru i slobodno učešće u kulturnom i umetničkom životu kampa i da ostvarimo pružanje odgovarajućih i jednakih mogućnosti svoj deci u kampu za vredne i podsticajne kulture, kreativne i umetničke aktivnosti.

Projekte i akcije želeli smo realizovati u duhu koju podstiče zajedničku afirmaciju stvaralačkih sklonosti i umetničkih sposobnosti dece i umetnika kroz saradnju, slobodnu interakciju i komunikaciju uz alternativni pristup i jedinstvo u različitosti.

Ono što smo posebno želeli, bilo je da od klasičnih oblika podučavanja dece u oblasti umetničkog vaspitanja pređemo u interaktivne oblike stvaralačkih projekata dece i umetnika zajedno, a od statičnih i zatvorenih prostora učionica da pređemo u otvorene i prirodne ambijente stvarajući od njih aktivne i promenljive prostore stvaralačke i umetničke igre.

akо су stvorene radionice *Pozorišta čuda*, *Pozorišta slike* i *Pozorišta prijateljstva*, zatim radionice *Zoopedagogije*, *Zoofantastike* i *Zookorikature*, onda su nastale *Kuća reči*, *Lutkarska igropričaonica* i *Pesmodrom*, a bile su i radionice koje su se zvala *Bića i nebića Palića*, *Karneval životinja*, *San letnje noći*... koje su se odigravale u Zoo-vrtu na Paliću ili u okolini hotela „Jezero“ u parkovima, u šumi i u vodi.

Radionice su s desom radili Dard Bošoš, Ivan Jandrić, Verne Matlari, Zoran Čalija, Borut Vild, Nataša Tasić, Vesna Ilić, Branko Potočnik i Milenko Mihajlović, likovni umetnici Siniša Kosić, muzičar, Zorica Kuburović, pisac, Saša Volić, reditelj, Milorad Bunčić, lutkar, Biljana Andelić, teatrolog, Mirjana Gustić, balerina, Zorica Jovanović, glumica.

Ideje su se pretvarale u predivne događaje i ostvarenja koja su nas okružavala. Danas, gledajući sav taj video materijal, mnogobrojne radove i sećajući se svega uvek iznova s nekom

čudnom nostalgijom, verujem da smo ostvarili te neke svoje ciljeve, ali da smo otkrili mnogo toga što nismo znali. Radionice su nas uvukle u proces koji su od svih zahtevali jedan nužno aktivan stav, postavile decu i odrasle u ravnnopravnu saznanju i stvaralačku poziciju otvorivši se podjednako spoljašnjim uticajima (socijalni činoci, politika, kultura...) i unutrašnjim činocima (ličnost) da utiču na jezik, sadržaj, elemente iz kojih će dogadjaj biti tkan, tehnika stvaranja, šta će postati umetnost i kojim će intenzitetom to biti doživljeno.

Ali, radionice su potvrđile i to da umetnost ima divnu moć da nas odvoji od stvarnosti otvorivši nam prostore za izgradnju nadrealnosti, za izgradnju novog sveta u kojem je svaka naša akcija mogla dobiti svoje novo i drugačije značenje. I svaka takva akcija omogućila nam je sasvim drugačije ponašanje, u kojem smo istovremeno bili rasterećeni realnosti i obogaćeni time iznutra slobodom. Postavši fleksibilniji, mogli smo da se vratimo svetu realnosti koji smo sada mogli da nadrastemo i doživimo ne samo kao pritisak nego i kao polje afirmisanja.

I tako su ove radionice na Paliću doprinele da se moje istraživanje u okviru psihologije umetnosti, istraživanja Ane Marjanović Šejn realnog i fiktivnog plana komunikacije u vod-

jenoj igri, kao i teorije dinamičkih kompetencii Brace Ognjenovića, potvrde i u praksi jer su svima nama podjednako, bez obzira bili mi deca ili odrasli, omogućile da budu naš „povratilac“ slobode u upotrebi sebe i da postignu efekat, koji i zbog kojeg, tvrde stručnjaci, umetnost i postoji, a to je da bude „korektor debalansa“. Delujući na fiktivnom planu, radionice su nam otvorile prostore da „negiramo“ veze sa stvarnošću, ali su, istovremeno, iako su istupile iz realnosti, postale njen snažan komentar.

zato su, možda, svi ovi ljudi koji su zajedno s decom stvarali, dobili naziv čudotvorci. U ovo vreme mirotvoraca koji nikako ne uspevaju da ostvare svoje ciljeve, čak ponekad ni medu sobom, neki drugi ljudi su uz pomoć prirode, životinja i malo boje, lepih reči i muzike stvorili čudo.

Zbog svega što sam doživela s decom i odraslima u Dečjem Soros kampu na Paliću ovog leta (posebno zbog osećanja da smo dodirnuli onu bit civilizacije), iako sam neko vreme verovala da treba da krenem putem mirotvorca, prelazim na drugi put. Više se neću smeđati tome kao šali i ozbiljno ću preduzeti na sebe odgovornost daljeg istraživanja i promovisanja čuda.

A možda ću i svoje nove radionice, seminare i projekte, umesto vaspitanjem za mir, nazvati vaspitanjem za čudo. ■ *Ljubica Beljanski-Ristić*

LUTKARSKI PLES MIRA

Lutka je bivala simbolom mira novog sveta, dalekog i tako primamljivog

Još nedavno, pozorišne, kazališne, teatarske lutke u rukama dece članova Dečijeg lutkarskog teatra *Palčica* iz Gračanice (BiH) drznule su se da uzviknu svom snagom svojih bića: „Prodajte puške — kupite nam lutke“. Uvereni u ispravnost vojnih zahteva uputili su svog drugara Lutku Poštarenku u OUN, a uz pomoć Prve dečje ambasade, da dobiju podršku, pomoći pa i zaštitu. Lutke i deca zajedno. Jer, jedni bez drugih ne mogu: deca su lutkama život, a one njima igra.

U nastojanju da se igra ne prekine, a mirni snovi razigranog detinjstva oslanju takvi, lutke — mirotvorci (rođene u Osijeku, Banjaluci, Sarajevu i Subotici) iz Gračanice su započele „Lutkarski ples mira“. Krenule su u pohode deci Bieljine, Dervente, Odžaka, Gradačca, Modriče, Tuzle... koja su se još uvek bezbrižno igrala u svojim, ljubavlju i suncem „okupiranim“ vrtićima, školama...igralištima. Uzimali su u svoje ruke Čarobnjake, Princeze, ali i strašne Vukove, snažne Tigrove... i razdragano se smijali. Priče su izmišljali i Davora-lutka uvek iz svake priče proterivali. Bio je zao! Deca Bosne tek unekoliko svesna ratnih strahota i patnji dece iz Hrvatske, želela su da njihov Čarobnjak-lutak upotrebi čarobni štapić i da se zaustavi rat. Drug-izbeglica iz Vukovara, Osijeka, Vinkovaca... sa kojim su od-

*Ziveti zajedno: autentične dečje poruke izražene kroz reč, pokret i sliku
Let's Live Together: authentic children's messages sent out through words, movements and pictures*

se protiv samoće kroz igru može ko hoće”.

U rukama dece lutkara na ovom prekrasnom Paličkom prostoru Soros kampa lutka je bivala simbolom lepote, novog sveta, dalekog i tako primamljivog. Lutka je od deteta uzimala glas i pokrete i dušu, a za užravde vodila u prostore ljubavi i nežnosti. Beskrajne radosti, igranju gde sve možeš popraviti, ispraviti pa i više puta ponoviti, bezbolno vraćati na početak.

Za decu — lutkare Soros kampa i „Ružno pače“ nije bilo ružno, ne mora. Jer tako je ružno nazvati malo, ne močno biće ružnim. Ono je bilo samo drugačije od ostalih. Pa zar ga treba zbog toga odbaciti, odgurati od svih drugih, kažnjavati ili ono što ne bi smeli niti pomisliti — ubiti?

Ne, u ovom kampu nije bilo mesta ni za ružne reči, a kamoli za ružne osećaje... Soros lutkari su kroz svoje igropričaonice sve ružne stvari vratili u jednu završenu priču, a odlučili da žive sa novim pričama koje su ovde izmisliли onako zajednički i za koje kažu da su — *Super!* Jer, sa svojim lutkom Čarobnjakom otišli su u lutkarsko carstvo u kome caruje drugarstvo, u kome je sve lepo (lijepo), u kome je sve nežno (nežno) u kome se sve raduje. ■

utke su doputovalе u Dečji Soros kamp na Palić. Besmrtan je njihov ples mira. Opet su sa decom, sa novom decom, da li? Opet jedne krupne oči još tužnije i tiki glas „Čiko, ja vas znam, Vi ste iz Osijeka. I vaše lutke. Igrali smo se sa njima u Tuzli...“

I ponovo zajednička pesma zagrljala sve kao i pre, kao i svuda gde su deca, i igra i lutka: „No družiti se nije lako, družiti se ne zna svako, družiti

Biljana Andelić

PUPPET PEACE DANCE

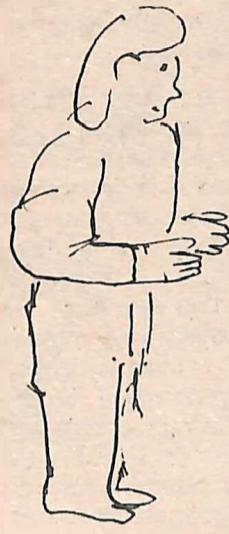
The puppet became a symbol of peace, of a new world so distant and so attractive

Only recently, just a few months ago, theater puppets in the hands of children, members of the Children's Puppet Theater "Palica" from Gracanica (B&H) dared shout with all the might of their beings: "Sell your guns — buy dolls for us". Deeply convinced in the correctness of their demands, they sent their friend, the Puppet Postman (Postman) to the OUN, assisted by the First Children's Embassy, to get support, assistance and protection. The puppets and the children together. Because they cannot exist ones without the others: for the puppets, the children are life, and for the children, the puppets are a game.

In an effort not to interrupt the games and for the peaceful dreams of playful childhood to remain what they used to be, peace-making puppets (born in Osijek, Banjaluka, Sarajevo and Subotica) from Graanica started their "Puppets" Dance for Peace". They started on their visit to the children in Bijeljina, Derventa, Odak, Gradaac, Modria, Tuzla... who at that moment still played care-free in their kindergartens, schools.. yards, "occupied" only by the sun and love. They took Wizards, Princesses, into their hands, but the big bad Wolves as well, strong Tigers... and laughed, greatly amused. They made up stories and expelled the Devil—puppet from each and every story. He was evil! Children of Bosnia, hardly aware of the war atrocities and suffering of the children from Croatia, wished for their Wizard—puppet to wave his magic wand and end the war. They wished for their friend, refugee from Vukovar, Osijek, Vinkovci... whom they were since only recently sharing their school desk with, to be able to

return home to his parents. Their wishes were sincere. The plea in their big sad eyes was interminable. At the end of the "Puppets' Dance for Peace" in Gradaac, a pair of such big and sad eyes spoke to the actor—puppeteer: "I know you. I have recognized these puppets too. You and the puppets are from Osijek... You know, I am from Osijek, too."

The moments of great sorrow. Of silent suffering. Something wicked is building up ahead of us. We all feel it. The puppeteers and their puppets continue with their dance. We will go on! Life goes on, they say. But so does the war! And the silent suffering cannot be stopped, as well as the numberless questions that have no answers: Where are those big, sad eyes, once from Osijek, and now from Gradaac, and next... where will the next front-line be?!

KALENDAR DOGADJANJA SOROS KAMP PALIĆ

Stvaralačke radionice u Dečjem Soros kampu na Paliću kod Subotice

Lutkarska radionica: Milorad Bunčić, lutkar iz Osijeka, i Biljana Andelić, teatrolog iz Sarajeva

Pozorište prirode, Radionica „San letnje noći“: Borut Vild, slikar, i Ljubica Beljanski-Ristić, dramski pedagog iz Beograda

Pozorište slike, Pozorište tajni, Radionica Miksmedija, Pozorište čuda: Zoran Čalić, slikar, i Saša Vulić, animator kulture, iz Beograda

Pozorišna radionica „Karneval životinja“, Pozorište prijateljstva: Milenko Mihajlović, slikar, i Zorica Jovanović, glumica, iz Beograda

Autori znaka Soros kampa Borut Vild, slikar i Pavle Sovilić, dete

PRVA SMENA

Petak, 17. jul

POZORIŠTE LUTAKA

Za radoznaće — važna vijest!!! Danas je na Paliću otvoreno i počelo da radi Dječije lutkarsko pozorište. Kućni pisac je Dejan, reditelj je Tamara, a scenograf i majstor radionice za izradu lutaka je Špiro, sa ekipom koju čine: Nemanja, Dušan, Tamara, Milena i Zoran. I gume smu angažovali, a to su: Bane, Petar, Ana, Dragan, Tamar, Špiro, Milena i Jasmina. Imamo i šaptača — to je Nelta, a inspicenti i ljudi iz organizacije su Mirsad, Enis i Romana. Obavili smo i razgovor za predstojeću dvanaestodnevnu sezonu — predstava je u pripremi, neka se i naš cenjeni publikum pripremi... Radovi su u toku, budite strpljivi.

Nedelja, 19. jul

POZORIŠTE PRIRODE

Veže opuštanja sa disanjem i davanjem energije, sedenje u krugu i slikanje maske — maska u prostoru, slikanje kostima — kostim u prostoru, muzika i pokret u prostoru s drvećem, na kraju stvaranje priče:

Prva priča

To je priča koja se događa pre puno, puno godina. Bilo je neko ratničko pleme i onda oni su imali neku moć da kad neko od njih treba da umre oni dodu kod jednog kamenog i taj kamen se rastvori i oni uđu. Onda ožive njihovi duhovi od pre milion godina, izdaju van i počinju da se bore s nekim drugim plemenima koja su još ostala živa i onda kad su ih pobedili onda su videli da su sad mirni, da nemaju više ni s kim da se bore i onda su ponovo zaspali.

Druga priča

Postojali su neki ljudi koji su imali neku moć i oni su svaki treći vek pretvarali se u kamenja i izlazili iz njih i uvek su se morali s nekim boriti. Uvek bi se preplašili jer je to bio veliki san za njih — tri veka, a posle bi se borili i dobijali bi skoro sve.

Treća priča

To je priča o ljudima koji su se nastanili u prirodi i koji su se bojali da izduju iz sume i pećina i oni su se na određeno vreme budili i davali energiju prirodi i drugim ljudskim bićima.

Cetvrta priča

Kako su ljudi bili zarobljeni u kamenju pa su se probali izvući, pa su se izvukli i onda je došlo nešto strašno. I posle tog strašnog je bio mir i ljudi su se opustili.

POZORIŠTE LUTAKA

Pozorište lutaka je u svojoj današnjoj radionici pripremilo dva vrlo kreativna priloga za lutkarsku televiziju „Lataku noć i dobro jutro“. Zapravo dvije lutkarske priče za lep san i uspešan početak dana. Snimljen je i spot u saradnji sa Zoranom Čalićem — Čarlijem: pjesma pod naslovom „Kad si sretan“. Nastavljeni su pripreme i rad na predstavi „Crvenkapica sa Palića“. Pohvale za Tamaru, Tamaru Berberijan, Dragana i Maju, Neldu i Milenu, Dejanu i Jocu, Špiru, Anu, Jasminu...

*Krug u travi: Pozorište prirode
Circle in the grass: The Theatre of the Nature*

**Predstava je u pripremi, neka se naš cenjeni publikum pripremi:
Lutkarsko pozorište**
We are preparing the play, our honourable audience should get ready: The Puppet Theatre

POZORIŠTE SLIKA

Petnaestak devojčica i dečaka tragali su i pronašli svoje junake. Prepoznajemo uticaj stripa, grafita i mas-medija. Kreativna dečija misao o dobru i zlu govori sa crteža, jezikom glume i slike, ispričala nam je priču o odrastanju.

POZORIŠTE TAJNI

U potrazi za izgubljenim blagom, uz pomoć mape i znakova pored puta, deca se susreću sa vraćom Belim Medvedom, koji im otkriva tajnu izrade boja. Nakon pronalaženja autentičnog znaka, uz pomoć muzike zajedno odlaze u osvajanje ostalih plemena.

Ponedeljak, 20. jul

POZORIŠTE LUTAKA

Zeko je danas svečano otvorio prvu stranicu svoje, dugo skrivane slikovnice „Crvenkapica sa Palića“. Na scene se živahno istričali dugovrati Noj, drugar Perica, mama Mamica i ko-

vač. Vrijedni kovač Gvozden, snažnim rukama je dohvatio čekić i počeo da kuje čarobni krug igre: dobrog Vuka, Šašavice Crvenkapice i lovca Šaljivdžije. To su vrijedno pomagali Špiro, Milan, Nemanja, Dragan, Bane, Sonja, Maja, Tamara i Jelena.

POZORIŠTE PRIRODE

Krug u travi. Oko nas drveće sa „Ljudima koji su se nastanili u prirodi“ Sedimo u tišini i oslušujemo. Udiše mo vazduh ispunjen mirisima i zvuci ma. Vetar i dah oko nas i u nama. Mi u meduprostoru između neba i zemlje počinjemo duboko da osećamo i oapažamo boje i oblike, sredinu svetlosti i uzleta — put kojim se stvaraju nove priče: priče o tome kako su nastali zemlja, voda i vazduh, priče o tome što smo mi u njima i šta se dešava kad se sretнемo. I onda susret, kako kaže Maša, koji se odigrava u sadašnjosti ili, kako kaže Tomislava, baš u ovo vreme — susret koji spaja prošlost i budućnost, čoveka i priro-

du, praistorijski cvet iz koga su nastali svi cvetovi sveta ili robova iz koga će nastati svi budući roboti... To je susret u vremenu i prostoru lepote, mira i zajedničkog života u kome svako onom drugom može da pruži ono najvrednije što i sam ima — radost postojanja.

Utorak, 21. jul

STVARALAČKE RADIONICE

(Svi prisutni i gosti iz Nemačke iz Karavana mira): Danas, igrom slučaja nastaje nova priča — priča o susretu sa ljudima iz Karavana mira koji su odlučili da svoje leto provedu putujući svetom promovišući mir. U tome im pomaže muzika i pesma, posebno ona koju zajedno sa svojim novim prijateljima koji ih slušaju i gledaju umeju da podele toplo i sa radošću. Jer, kako kažu oni sami kroz svoje pesme, vreme je da se odmorimo i da pevamo, vreme je za „goruće strpljenje“ i otvoren pogled... vreme je za ljude dobre volje da jedni drugima pruže ruke i da zajedno kažu ratu: ne!

DRUGA SMENA

Četvrtak, 30. jul

STVARALAČKE RADIONICE

Prepodnevni program stvaralačkih radionica započeo je šetnjom kroz Zoološki vrt. Sastanak u otvorenom prostoru amfiteatra označio je otvaranje likovnih, muzičkih, pozorišnih, pesničkih, plesnih, lutkarskih i ostalih postojećih i mogućih radionica koje će se svakodnevno dešavati u prepodnevnim satima. Svi voditelji radionica predstavili su se deci animirajući ih „kružno“. Sva deca su, na

Prepozajemo uticaj stripa, grafita i mas-media: Pozorište slike
We are recognizing the influence of comics, graffiti and mass media: The Theatre of the Paintings

taj način, upoznala prisutne voditelje i projekte u kojima mogu da učestvuju. U popodnevним i večernjim satima bilo je posebno zanimljivo pratiti razgovore i dileme oko toga šta će ko izabrat od ponuđenog programa. Neki su se odlučili brzo i lako, a neki su do kraja dana ostali uvereni da će uspeti istovremeno da budu čak na tri radionice. U svakom slučaju, svi su bili raspoloženi i zainteresovani. Kreativni nastavak sledi.

POZORIŠNA RADIONICA „SAN LETNJE NOĆI“
Današnja (prva san-letno-noć radionica) počela je igrom asocijacija na san, leto i noć. Iz dobijene romantike, prvih ljubavi, sanjarenja, topline, zvezda i sličnih misli prešli smo na male improvizacije udvoje. Dobili smo duhovite, autentične i vedre situacije iz svakodnevnog života — prave male „dramske zavrzlame“ oko toga ko se u koga zaljubio, šta je ko rekao (ili mislio), sanjao (ili stvarno doživeo), šta sve to može da znači i kako još više da se zapetlja (ili optepi). Uglavnom, neki novi Šekspir na Paliću našao je srca u koja će da se useli i sada kreće u avanturu da otkrije umetničke duše koje će svoje snove pretvoriti u pozorište.

CALENDAR OF EVENTS

SOROS CAMP PALIC

Creative workshops at the Soros Children's Camp at Palic near Subotica

Puppet workshop: Milorad Bunčić, puppet-maker from Osijek and Biljana Andjelić, rhetorologist from Sarajevo

Theatre of Nature and the Midsummer Night's Dream Workshop: Borut Vild, painter and Ljubica Beljanski-Ristić, drama teacher from Belgrade

Theatre of Images, Theatre of Secrets, the Mixmedia Workshop, Theatre of Miracles: Zoran Čalija, painter and Saša Volić, moderator of cultural activities from Belgrade "Carneval of Animals" Theatre Workshop, Theatre of Friendship: Milenko Mihajlović, painter and Zorica Jovanović, actress from Belgrade

Soros camp logotype designed by Borut Vild, painter and Pavle Sovilj, child

SHIFT ONE

Friday, July 17

PUPPET WORKSHOP

For curious — important news!!! Children's Puppet Theater opened and started to work today in Palic. House writer is Dejan, director is Tamara, scenographer and puppet creator is Spiro with the following team: Nemanja, Dusan, Tamara, Milena, and Zoran. The following actors are engaged: Bane, Petar, Ana, Dragan, Tamara, Spiro, Milena, and Jasmina. We have a prompter too, it is Nelta. The stage manager and organizers are Mirsad, Enis, and Romana. We agreed to open a 12-day season. We

are preparing the play. Our honorable audience should get ready... Preparatory works are underway, be patient.

Sunday, July 19

THE THEATER OF THE NATURE

Exercises of relaxation and breathing, exchange of energy, sitting in circle and painting masks — mask in air space, painting costumes — costumes in air space, music and move in space, several trees around. Creation of the story begins.

First story

It's a story which happened once upon a time. There was a war tribe with a special power. If a member of the tribe is about to die, they go to a certain rock, the rock opens and they enter. The souls of their ancestors revive, go out to fight with some other tribes which are still alive. When they win their enemies, they see that

they can be calm, as they do not have to fight against anybody, and they can fall sleep again.

Second story

Once upon a time there were people who had the special power. Every three centuries they would turn into rocks. After becoming people again, they had to fight against somebody. They were always frightened since this was a long dream for them — three centuries, then they would fight and almost always win.

Third story This is the story about people living in nature, who were afraid to get out of woods and caves. They woke up every now and then, giving energy to the nature and to other human beings.

Fourth story

This is the story about people captured in rocks. They tried to get out of rocks, they made it. Then something frightening happened. After that, there was peace, and people became calm.

PUPPET THEATER

Puppet Theater prepared two very creative pieces for the puppet television programs: "Good night" and "Good morning". The pieces are two nice puppet stories for a good dream and successful beginning of the day. Also, in cooperation with Zoran Čalija—Charlie: the spot presenting the song "When you're happy" was produced. Preparations of the piece "Little red ridinghood from Palic" are going on. Praises for Tamara, Tamara Berberian, Dragana and Maja, Nelda and Milena, Dejan and Joca, Spiro, Ana, Jasmina...

THE THEATER OF THE PAINTINGS
Fifteen boys and girls searched for and found their heroes. We are recognizing the influence of comics, graffiti and mass media. The creative child's thought about good and evil told us the story on growing up, through

Poste kostimiranja i šminkanja, živa stop-slika bila je gotovo identična sa uzorom iz knjige reprodukcija Karavadjia: Radionica Mixmedia

Then all „actors“ put their costumes and make-up on, and „alive frozen picture“ was almost identical to Caravaggio's picture: Mixmedia Workshop

Na kraju smo imali prezentacije parova koji su igrali svoje scene: Pozorišna radionica „San letnje noći“

At the end the pairs were presented the chosen scenes: Theatre Workshop „A Midsummer Night's Dream“

ugh drawings using the language of acting and painting.

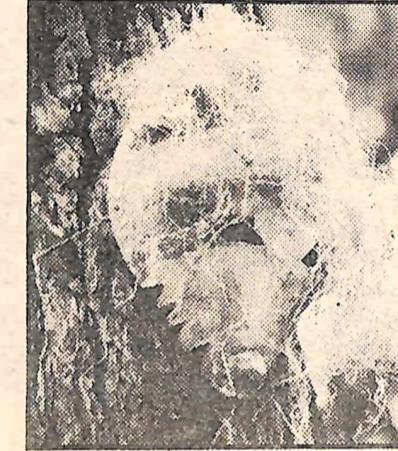
THE THEATER OF MYSTERY

In the search for the lost wealth using maps and the signs along the road. Children come across magician white bear who gives them a secret of making colors. After finding the right sign, they went together to invade other tribes (music accompanies their mission).

Monday, July 20

PUPPET THEATER

The rabbit opens solemnly today the first page of his long time hidden picture book "little red ridinghood from Palic." The long necked ostrich, his friend Perica, mammy, and blacksmith. Hard working blacksmith Gvozden took the hammer with his strong hands and started to forge the mysterious circle of play: good wolf, crazy red ridinghoods, and funny

Deca se susreću sa vraćem Belim medvedom koji im otkriva tajnu izrade boja: Pozorište tajni Children come across magician White Bear who gives them a secret of making colours: The Theatre of Mystery

hunter. Spiro, Milan, Nemanja, Dragan, Bane, Sonja, Maja, Tamara, Jelena helped him with enthusiasm.

THE THEATER OF THE NATURE

Children in circle in the grass, surrounded by trees, people created in nature. Children are sitting quietly, listening attentively. Breading the air rich with flavors and sounds. The wind and breath are in and around them. Being in between the land and the sky, they start to feel and perceive colors and shapes, the center of light and delight — the way new stories are made: the story about creation of earth, water, and air, the story about human beings and their relation with nature, and what happens when they meet each other. Then the meeting, as Masha would say, taking place in present time, or as Tomislava would say, in this very moment — the meeting that links past and future, men and nature, prehistoric flower which gave origin to all flowers in the world, or robot which gives origin to all future robots... This is the meeting in times and space of beauty, peace, and common life in which they can give to each other the most valuable they have — the joy of existence.

Tuesday, July 21

CREATIVE WORKSHOPS

Today we are creating a new story. This is the story about the meeting with people from caravan of peace

who decided to spend their summer traveling around the word with the idea to promote peace. Music and song help them to achieve their task, especially the music they share enthusiastically, with their new friends. As they say in their songs, it's time to get some rest and to sing, it's time to be patient, it's time for the openness... It's time for people of good will to give hands to each other and to say unanimously to the war: no!

SHIFT TWO

Thursday, July 30

CREATIVE WORKSHOPS

The morning programme of creative workshops started with the walk throughout the Zoo. Meeting in the open space of the amphitheater marked the beginning of the painting, music, theater, poetry, dance, puppet and other existing and possible workshops that were to happen every morning in the camp. The workshop heads introduced themselves to the children, presented their projects and called them to chose which one to participate in. The afternoon and evening were spent in interesting discussions and dilemmas regarding individual choices among the offered programmes. Some decided easily and quickly, while the others remained firm in their belief that they could take part in three workshops in the same time. In any case, everybody was interested and in good mood. The creative addition forthcoming.

THEATER WORKSHOP „A MID-SUMMER NIGHT'S DREAM"

The game of associations to dream, summer and night was to open today's first dream—summer—night workshop. From the air of romance, first love affairs, daydreams, warmth, stars and the like, we turned to the small improvisations for two. We got witty, genuine and chreful everyday life situations: real small "dramatic ruses" on who is in love with whom, who said (or thought) what, dreamt (or really experienced) what, what was the meaning of all that and how it could become more (or less) complicated... In a word, at Palić a new Shakespeare found hearts to settle in, and was about to set for an adventure of finding artistic souls able to transform their dreams into a theater.

Utorak, 4. avgust

POZORIŠNA RADIONICA „SAN LETNJE NOĆI“

Danas smo ušli u pravi „San letnje noći“. Šekspirov. Iz prvog i drugog čina izvukli smo pet kratkih scena odnosno pet kratkih dijaloga koji u sebi nose osnovne elemente priče (svet zaljubljenih, svet vila i vilenjaka i svet glumačke družine). Improvizovali smo „čitaču probu“ tako da su svi prošli sve scene. Onda je svako izabralo lik koji želi da igra s određenim parom. Parovi su, zatim, svaki za sebe, uvežbavali svoje scene. Na kraju smo imali prezentaciju parova koji su igrali svoje scene jednu za drugom uz izabranu muziku. Bilo je i gledalaca. Kao u pravom pozorištu i ova glumačka družina dobila je buran aplauz. Bili smo veseli jer smo se mnogo smejavali i uživali u igri. Šekspir je stvarno pisac za sva vremena, zaključio je neko. Ostali su se složili, pokupili svoje stvari, sredili prostor u kojem su igrali kao prava putujuća pozorišna družina krenuli veselo na zasluzeni ručak. Zakklučak: idealna glumačka ekipa! San letnje noći ulazi u naša srca i oči, budeći u svima nama nestasni i vedri duh veselja... iako četiri dana survaće se brzo u noći; četiri noći brzo će prosnivati vreme, a onda mesec ko srebrni luk na nebu novo savijen gledati naših svetkovina noć“.

Ponedeljak, 3. avgust

RADIONICA MIXMEDIA

Sinoć je Čarli započeo istraživanje likovnog, dramskog i video medija. Video kamera je direktno prenosila „Muzej figura“ iz hola hotela „Jezero“. Na stolici je knjiga reprodukcija Karavađa. Edin je režirao situaciju po uzorku na sliku — reprodukciju. Ovaj događaj video kamerom prenosi je Jugoslav tako da su ga preko monitora TV-ja pratili likovnjaci. Posle kostimiranja i šminkanja „Živa stop-slika“ bila je gotovo identična sa uzorom iz knjige. Likovnjaci su po njoj radili crtež. I napose, na osnovu žive slike piše se dramski komad — scenario. Tako je na inovantan način animacioni impuls prošao od likovnog, preko video do dramskog stvaralaštva na zadovoljstvo dvadesetak učesnika. Zaista stvaralačko letnje veče. Bravo Čarli!

POZORIŠNA RADIONICA „SAN LETNJE NOĆI“

Danas smo ušli u svet glumačke družine i „pozorišta basni“. Nastavljamo i uvođenje novih članova u kreativni proces. Bane nam priča šta je za njega ljubav, izmišlja svoju čaroliju i bira životinju koju bi igrao u „pozorištu basni“. Obilazimo životinje, posmatramo ih, zapažamo, isprobavamo kako stoje, kako se kreću, kako komuniciraju.. Kod kengura, jedan mladi emu, posmatra nas i na naše pokrete kojim oponašamo njegovo držanje kad nam se približio, odgovara tako što on nas počinje da oponaša, a onda iznenada počinje da se prevrće, maše krilima, skače, uvija glavom... Pravi ples. Smejemo se zadivljeni i verujemo da nam se emu udvarao. Kada smo završili obilazak, seli smo u hladovinu i razgovarali o uobičajenim konfliktnim situacijama, preneli ih u svet životinja i razloge konflikta „preveli“ na taj nivo. Dobili smo zanimljive priče koje će nam biti osnova za „pozorište basni“. Uobičajene pouke pretvarali smo u duhovite i vesele poruke, a zahvaljujući maloj Dragani, radionicu smo završili s dubokim osećanjem poštovanja prema mudrosti ove devojčice i njenom osećaju tolerancije, saradnje i, u poslednje vreme toliko isticanom, nenasilnom razrešenju konfliktnih situacija.

RADIONICA MIXMEDIA

Tehnika nevidljivog pozorišta funkcionala je toplim nitima interakcije. Srđan je ispričao svoju priču; Nikolina je osvojila svet bajke, Čarli je povukao likovnjake i tamo među drvećem već je kompozicija od kanapa, plastičnih čaša, Docina instalacija od trske, lišća i granja već je dobila snagu delovanja. Milorad i Bilja prikazali su nam lutku igru, počeo je da se radi i radio program. Vedran je instalirao uređaje. Dečji radio ima svoju konцепciju, krenuće i novine. U 18,30 nastavlja se Jazz balet, zainteresovanih za ples ima već preko dvadeset. Martin je stigao da realizuje turnir u ping-pongu, Jugoslav snima za internu TV. U anketama i intervjuima dečji i mlađi poručuju svojim vršnjacima da se uključe u projekat „SNA LETNJE NOĆI“ avgusta 1992. Dečji Soros kamp je više od igre.

Petak, 7. avgust

RADIONICA MIXMEDIA

Nedaleko od ambijenta gde je paslo stado konja u ZOO vrtu, likovnjaci su osvajali tehnologiju izrade boja. Iskustvo pozorišta senki poslužilo je da se istraži likovni adekvat. U grupnom radu nastalo je niz zanimljivih kompozicija. Potom su figure islikavane bojama koje su sama deca napravila.

Iskustvo pozorišta figura preneseno je u svet likovne umetnosti da bi konačno dečji likovni radovi dobili autentičan izraz. U drugoj fazi rada istraživali smo dečja lica i mogućnosti umetničke šminke. Radosna lica dečaka i devojčica uverila se me da je multimedijalnost osvojila dečji svet lepot.

TREĆA SMENA

Četvrtak, 13. avgust

LUTKARSKA RADIONICA

Večeras je odigran edukativni kontakt program „Druženje sa lutkama“ koji je imao za cilj da svu djecu (i ostale prisutne) informiše o lutkarskom teatru uopće. Namjera je bila i da ujedno prezentiramo lutkarsku radionicu koja počinje sa radom od sutra ujutro pa sve naredne dane, gdje će deči biti za scenski izraz data lutka. Nadamo se da će i u ovoj smjeni Lutkarska radionica biti uspješno realizovana, kao što je bila i tokom prošlih smjena.

POZORIŠTE ČUDA

U „Pozorištu čuda“ deca su ostvarila prvi kontakt u komunikaciji sa dramskim i likovnim stvaralaštvom, ostvarujući istovremeno interakciju u okviru svojih grupa. U popodnevnom programskom bloku „Pozorište čuda“ realizovalo je multimedijalnu akciju „Paukov cvet“, istražujući igru i ples, pozorišni i likovni medij. Animirano je preko dvadesetak devojčica i dečaka koji su uz zvuke inspirativne muzike ostvarili prelepou koreografiju dečjeg sna. Posebno su stvaralački odnos u igri iskazala sledeća deca: Nina, Marijana, Nikolina Jelena, Dražan, Sandra, Vlatko, Asja i Branka. Edin se gotovo iz autobusa, sa kofrom, odmah uključio u spektakl i program.

Petak, 14. avgust

POZORIŠTE ČUDA

U Pozorištu čuda u prepodnevnom programskom bloku istraživali smo Pozorište ruku. Dijalog ruku postaje malo jezgro priča. Ostvareni tematski krugovi bili su: komunikacija u porodicu, a najčešće igrani likovi bili su: kći — otac, unuka — deda i baka. Po red tuga u situaciji teatra u teatru pojavila se voditeljica programa. Iz teatra ruku prsti su kliznuli u boje, a ruke u igru i rukovanje. U popodnevnom programskom bloku Pozorište

čuda istraživalo je zvuk transportovan u likovnu ekspresivnost. Udaraljke su izazvale impuls za linijom i bojom. Tako su nastale kompozicije Noga, Čoveka iz cirkusa i Pajaca. Multimedijalnost uspešno su ostvarili: Asja, Marijana, Sandra, Dejan, Branka, Tijana, Igor, Željka i Nina.

Subota, 15. avgust

POZORIŠTE ČUDA

Današnji proces rada u Pozorištu čuda otpočeo je interaktivskom predrađionicom. Ovaj postupak obično se primenjuje kada je grupa nova. Potom smo prešli na igru imena, ostvarujući radnju oslovljavanja, dozivanja i napose rukovanja. Deca — učesnici, podeljeni u manje grupe, igrali su male probleme — situacije. Potom bi rešenja problema i sugestije za razrešenja davalna samo deca. Ovaj model Teatra foruma uključio je i decu iz ostalih radionica. Sudeći po dečjim komentarima, prepodnevni programski blok doneo je radost. U popodnevnom programskom bloku nastavljen je proces likovne edukacije, finalizacije izrade lutke — skulpture žirafe i dorade maski za završnu svečanost karnevala.

POZORIŠNA RADIONICA „KARNEVAL ŽIVOTINJA“

Projekat radionice „Karneval životinja“ počinje da se ubličava. Prvi dan rezultirao je songom o životinjama, drugi dan nam je dao basne i priče o životinjama, treći dan je bio ispunjen posmatranjem životinja i dobili smo mnogo materijala za nove monologe, dijaloge i songove. Za stvaranje ovog našeg mjuzikla posebno su zasluzne velika i mala Maja, Aleksandra, Dragana, Radojka i Nina. Završnica sledi (u ZOO-vrtu na Palačinkabalu).

Tada se deca nasmejaše, a pegavi dečak reče: „Dodite kasnije“.

Četvrtak, 20. avgust

POZORIŠTE PRIJATELJSTVA

Danas smo započeli nov projekat. Radili smo početak glumačkog stvaralaštva, opažanja „kad bi“ i date okolnosti, kao i bespredmetne radnje. Stvarali smo nove tekstove, ali sada sa temama o ljubavi i prijateljstvu. Maja je, kada je videla „Zajedničku pesmu ljubavi na Paliću“, rekla: „To je ono što smo govorili da volimo, a nismo ni znali da je pesma.“

NA KRAJU

Na kraju smo u Subotici napravili karneval sa radionicama, na platou ispred Gradske kuće. Taj karneval je bio zaista veliki uspeh i poklon dece i umetnika Soros kampa Subotici, koju smo izabrali za naš kamp zato što je ovaj grad, mesto u kome Madari, Hrvati i Srbi imaju vekovno iskustvo zajedničkog življenja, tolerancije i poštovanja razlika.

Istraivali smo dečja lica i mogućnosti pozorišne šminke: Radionica Mixmedia

Inquiry into the children's faces and possibilities of the theater make-up: Mixmedia Workshop

Nedelja, 16. avgust

POZORIŠTE ČUDA

Sinoć je Pozorište čuda imalo svoju prezentaciju na disco večeri. Animirana deca Kampa igrala su improvizujući svoje vlastite varijante igre. Jutro u Zoo-vrtu otpočelo je performansom „Tridesetometarske žirafe“. Deca su islikavala rolnu belog papira, gledajući u model — žirafu koja je nedaleko „pozirala“. Posetioci Zoo-vrtu zastajali su gledajući ovaj grupni proces nastajanja najveće žirafe na svetu. I dogodilo se čudo u Pozorištu čuda: dve žirafe pridoše da se vide.

Iz teatra ruku prsti su kliznuli u boje: Pozorište čuda
From the theatre of hands, fingers slipped to colours: The Theatre of Miracles

I na kraju: karneval na platu spred Gradske kuće u Subotici
At the end: the carnival in the square in front of the City Hall in Subotica

Monday, August 3

MIXMEDIA WORKSHOP

Yesterday, Charlie began his inquiry into visual, dramatic and video media. There was a direct video transmission of the "museum of figures" from the hotel "Jezero" lobby: there was a chair with a book of Caravaggio's reproductions, Edin was directing a situation after a picture, Jugoslav's camera was on, and participants of the painting workshop were watching it all the time on TV monitor, then all the "actors" put their costumes and make up on, and "alive frozen picture" was almost identical to Caravaggio's picture. The painters made drawing after the "living picture", and finally a drama piece (sceneplay) was written. Thus, the whole circle was closed: from a painting, through video to drama creation — to the obvious satisfaction of some twenty participants. A creative summer evening, indeed. Bravo, Charlie!

THEATER WORKSHOP "A MID-SUMMERNIGHT'S DREAM"

Today, we entered the world of actors company and the world of "theater of fables". We also kept introducing new participants to the creative process. Bane explained us what love meant to him, invented a charm of his own and chose an animal to act in the "theater of fables". We wandered around the animals, watched and observed them, tried the ways they stand, move, communicate... By kangaroos, an emu stared at us, and as we started imitating him, he responded imitating us... Then suddenly turned upside down, waved his wings, jump, twisted his head... A real dance. We laughed fascinated, believing that emu was enchanting us. At the end of our walk, we sat down in the shadow of the trees and discussed usual conflict situations, reinterpreted them within the animal world, with the reasons "translated" to their language. Thus we got interesting stories later to become the basis of our "theater of fables". The usual morals we turned to witty messages, and due to our little fellow Dragana, the workshop ended with deep feeling of gratitude for her wisdom and tolerance, cooperation and sense for — so recently underlined — non-violent conflict resolution.

mer Night's Dream". Shakespeare's one. Out of the first and second act we took five short scenes (or rather five short dialogues), which we found to contain the basic elements of the plot (world of those in love, world of fairy people and world of actors company). We improvised "a reading rehearsal", so that everybody went through all scenes. Then, each participant chose a character and a partner to act with. The pairs then rehearsed separately the chosen scenes. Finally, the pairs acted the chosen scenes, in a row, with the music they opted for. There was an audience too. As in a real theater, this company was awarded with an applause. Everybody was cheerful, we laughed a lot and enjoyed the game. Shakespeare is a writer for all the times, someone concluded. The others approved, picked up their belongings, cleaned up the space which had been their stage and, as a genuine company joyfully went for lunch. Conclusion: an ideal actors team! A midsummer night's dream crawls into our hearts and eyes, wakening in us a tempting and lighthearted spirit of joy... "Four days will quickly steep themselves in nights; Four nights will quickly dream away the time; And the moon, like to a silver bow now bend in heaven, shall be hold the Night of our solemnities."

MIXMEDIA WORKSHOP

Technique of invisible theater functioned through the warm flows of interaction. Srdjan told us his story. Nikolina conquered the world of fairy tale. Charlie gathered the painters and among the trees, a new composition of string and plastic glasses emerged. Doca made an installation of reed, leaves and branches — and it gained the strength almost immediately. Milorad and Bilja performed their puppet play, radio programme started. Vedran installed the equipment. Children's radio has a concept of its own, and the news are forthcoming. Jazz ballet attracted more than twenty persons. Jugoslav shot for the internal TV. The children and adolescents in the polls and interviews call their peers to join the "Midsummer Night's Dream" project in August 1992. Soros Children's Camp is more than a game.

Friday, August 7

MIXMEDIA WORKSHOP

Near the place where the horses grazed in the Zoo, the painters conquered technology of colours. The group

endeavours resulted in a few interesting compositions. Then the figures were painted by colours children themselves had made. The experience of the theater of figures was transferred to visual arts, so that the children's paintings could acquire a genuine expression. The second stage of our work included inquiry into the children's faces and possibilities of the theater make up. Their joyful faces made me sure that the multimediability had definitely come into the children's world of beauty.

SHIFT THREE

Thursday, August 13

PUPPET WORKSHOP

This evening we saw an educational contact programme "Friendship with Puppets", aimed to inform everybody of puppet theater as such. It also was to introduce the Puppet Workshop, which was to start the next day. Its main mean was to be the puppet. It was our hope that the workshop would fulfil its role of making children use puppet as a mean of expression successfully.

THEATER OF MIRACLES

The "Theater of Miracles" was the first children's communication with creativity (drama and painting), enabling them interaction within their groups. In the afternoon block, a multimedial action "Spider Web" was realized, through dance and play, theater and visual media. More than twenty girls and boys were animated to join: inspiring music led them to complete a wonderful choreography of a child's dream. Nina, Marijana, Nikolina, Jelena, Dragan, Sandra, Vlatko, Asja and Branka were among the most creative participants. Immediately off the bus, with his baggage in hands, Edin joined the happening and the programme.

Friday, August 14

THEATER OF MIRACLES

The morning block of the Theater of Miracles was devoted to the theater of hands. The dialogue of hands turned to a kernel of a story. The completed thematic circles were: inter-family communications, with daughter-father, granddaughter-grandfather and grandmother pairs relations most usually acted. The theater within theater situation gave birth to an usherette of the programme. From the theater of hands, fingers slipped

Zajedno u igri i stvaralaštvu:
Slobodan Nakarada,
generalni sekretar Fondacije
Soros, kao učesnik kreativnih
radionica
Playing and creating
together: Slobodan Nakarada,
secretary general, Soros Fund
Yugoslavia, taking part in a
creative workshop

Thursday, August 20

THEATER OF FRIENDSHIP

Today, a new project started. We dealt with an introduction to actor's creativity, observation of "as if" and given circumstances, and with the object-less acts. We created new texts on love and friendship. Maja's remark on the "Palić Song of Love" was: "That's what we said we like, but did not know it was a song".

AT THE END

A carnival of all workshops was organized in the square in front of the City Hall in Subotica. The carnival was a great success, and it was the camp's present to Subotica. We chose Subotica as the location for our camp, since the Hungarians, Croats and Serbs of this city have lived harmoniously together for centuries, respecting their mutual differences.

Tuesday, August 4

THEATER WORKSHOP "A MID-SUMMER NIGHT'S DREAM"

Today, we entered the real "Midsum-

to colours, and hands to play and to shaking hands. In the afternoon, the theater of miracles researched sound in its visual expression. The percussion instruments stimulated impuls for line and colour. Thereof stemmed compositions of Noah, Man from the Circus and The Jester. Asja, Marijana, Sandra, Dejan, Branka, Tijana, Igor, Željka and Nina were outstandingly successful in dealing with multimediability.

Saturday, August 15

THEATER OF MIRACLES

The interaction pre-workshop open today's session. The procedure is usual with new groups. Then we played the game of names, through naming, calling and finally shaking hands. Small groups of children were acting simple problem situations, themselves suggesting solutions. The children from other workshops got involved in this kind of forum theater. Judging by their reactions, the morning programme was quite enjoyable. The afternoon was devoted to visual education. The puppet giraffe was completed as well as the masks for the final carnival celebration.

THEATER WORKSHOP "CARNIVAL OF ANIMALS"

The concept of the workshop had been gradually elaborated. The first day resulted in a song on animals, the second in fables and stories on animals, the third was devoted to observing of animals, which provided us with rich material for new monologues, dialogues and songs. Big and little Maja, Aleksandra, Dragana, Radjika and Nina were the best in their contributions. Finale was to happen at the Pancake Ball in the Zoo.

kog deteta i svakog odraslog uključenog u programe) da utiču na jezik, sadržaje i elemente iz kojih će svaki događaj biti tkan, na tehnike stvaranja i, posebno, na to, šta će postati pozorište i kako će ono biti prezentovano gledaocima.

„Pozorište dece sveta“ je pozorište projekata. Svaki projekat je i istraživanje određenog oblika pozorišnog izraza. Projekat znači da postoji određena grupa ljudi koja u određenom vremenu i prostoru zajedno živi i stvara svoje pozorište.

„Pozorište dece sveta“ je i akcija uključivanja gledalaca u proces, odnosno otvaranje ka gledaocu i ulaženje u gledalište. Život sa gledaocem.

„Pozorište dece sveta“, kroz procese drame i umetnost pozorišta, dalje razvija i gradi ideju da deca u određenim uslovima stvaralačkog odnosa sa odraslima stvaraju bit civilizacije i u tom stvaralačkom procesu u pravom smislu revitalizuju civilizaciju koju nasleduju.

Kroz „Pozorište dece sveta“ tokom tri nedelje zimskog raspusta prošlo je oko dve stotine dece iz Beograda, Novog Sada, Petrovca na Mlavi, Nove Gradiške, Bihaća, Prijedora, Trogira, Splita, Osijeka, Pakrac, Slavonske Požege, Tuzle, Vukovara... Deca su bila uzrasta od sedam do sedamnaest godina. Radilo se svakodnevno u prepodnevnim i poslepodnevnim satima po grupama i izabranom projektu. Zanimljivo je bilo što su se neka deca uključila u rad drugih projekata i tako ceo dan provodila stvarajući pozorište.

Predloženi projekti Pozorišta animacije, Muzičkog pozorišta, Pozorišta bajke i Pozorišta prijateljstva ostvarivali su se kroz prepoznatljive procese kreativnih radionica i završili zanimljivim prezentacijama po principu „otvorenih predstava“ i pravom festivalskom atmosferom.

Tvorivši pozorište deca su bila pre svega podstaknuta da osećaju i misle delujući, interakcija koja se stvorila među grupama i pojedincima bila je izuzetna i tu se najbolje moglo osjetiti koliko su sva deca i odrasli slični — kroz različitosti i koliko pozorište može da pomogne da svako na sebi svojstven način bolje upozna sebe i druge, koliko pozorište i drama kao umetničke forme mogu da obuhvate celu ličnost kroz procese izražavanja i koliko se čudesno otvaraju mogućnosti da se svako oseti stvaraocem bez obzira da li je izabrao da bude gledalac ili izvodač.

Iako su sva ova pozorišta izgledala i podsećala po svojoj formi na oblike nastale kroz igru, ona su ipak bila, kao što nam je i iskustvo kreativnih radionica na Paliću pokazalo, pre svega aktivna forma pojačane stvarnosti.

Učestvovanje u radionicama i prezentacije pred gledaocima, čini se sada, bili su podjednako i za decu i saradnike mogućnost da se kroz pozorište „zajedničkog života“ iskaže lični stav

Deca su svoje probleme "otvarala" igrajući dogadjaje iz svakodnevnog života i arhetipske situacije bajki: Pozorište animacije The children "got rid" of their problems by acting out everyday situations and archetypical situations from fairy tales: the Theatre of Animation

i lični izraz stvaralačkog odgonetanja znakova i izgradnje smisla sopstvenog života.

Prividna forma igre na prezentacijama bila je samo početak i podsticaj da se otvoreno uđe u interakciju i da se od pasivnog gledaoca dobije aktivan saučesnik.

Doživljaj stvaralačkog slaganja s publikom otkrio je mogućnosti novih, kvalitativno viših stepena komunikacije jer se tu neposredno dešavao jedan nov zajednički životni i umetnički trenutak i nije previše ako se kaže da je sve zajedno odisalo nekim čudnim ushićenjem i pomalo tužnim osećanjem zaboravljenе sreće.

Važno je napomenuti da je celokupno događanje (radionice i prezentacije) zabeleženo foto i video materijalom.

Sa decom su radili Saša Volić, reditelj, Marina Milivojević, dramski pišac, Zorica Jovanović, glumica, Mišo Krstanović, dramski pedagog, Zorka Milivojević, muzičar i Milenko Mihajlović, slikar. ■

Ljubica Beljanski — Ristić

NOVOSTI

Novi koordinator Dečjeg Sorosa projekta je Ivan Džidić, jedan od osnivača Teatra mladih u Mostaru i direktor Medunarodnog festivala „Dani teatra mladih“ koji se više od petnaest godina održavao u Mostaru (Bosna i Hercegovina).

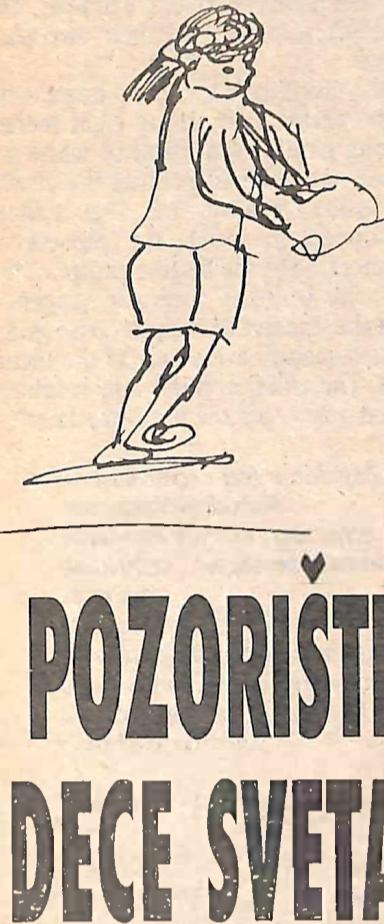
U februaru je krenuo nov projekat pod nazivom *Komunikacija bez granica*. Projekat uspešno ostvaruje ideju komunikativnog tečaja engleskog jezika za adolescente. U projekat je

uključen veliki broj mladih sa ratom zahvaćenih područja. Autor projekta je Maja Danon, lektor, a koordinator je Ivana Trbojević, asistent za savremeni engleski jezik na Katedri za engleski jezik i književnost Filološkog fakulteta u Beogradu. U pripremi je Englesko pozorište!

Pozorište dece sveta svečano je obeležilo Sveti dan pozorišta, 27. mart, pročitavši poruku koju je dramatičar Edvard Olbi uputio povodom ovog dana. Poruka se tog dana čitala i u svim jugoslovenskim pozorištima.

Pozorište dece sveta pročitalo je i poslalo u javnost i svoju poruku mira, saradnje i svojih pokušaja integracije kroz dramu i umetnost.

Ivan Džidić, Ljubica Beljanski-Ristić i Ivana Trbojević učestvuju od 2. do 7. marta 1992. godine na Devetom svetskom kongresu „Drama u vaspitanju“ u Iglsu/Innsbruk u Austriji. Tema Kongresa će biti prikazan video-film o kreativnim radionicama u Dečjem letnjem Soros kampu '92, kao i projekat „Pozorište dece sveta“. ■

Poziv za raspust i pomalo tužno osećanje zaboravljenе sreće

Promocija ideja otvorenosti, saradnje i jedinstva u različitosti kroz stvaralačke procese drame i umetnost pozorišta

Pozorište dece sveta zamišljeno je kao novi program koji se realizuje u okviru Dečjeg Sorosa projekta „Živeti zajedno“. Poštovanje razlika, integracija i stvaralaštvo su osnove na kojima se razvija ceo projekt, a ovaj program koncipiran je tako da deci i odraslima zajedno otkriva one prostore u kojima će se ti ciljevi ostvarivati kroz procese drame i umetnost pozorišta.

„Pozorište dece sveta“ je pozorište zajedništva. Svet zajedništva dece i odraslih. Deca učestvuju u otkrivanju sveta odraslih oko sebe, a odrasli se vraćaju zaboravljenim svetovima dečtinjstva u sebi.

„Pozorište dece sveta“ je pozorište različitosti. Skup najrazličitijih ljudi najrazličitijeg uzrasta koji su motivisani, spremni i sposobni da tu različitost dožive kao bogatstvo, a izraze kao umetnost.

„Pozorište dece sveta“ je pozorište susreta različitih kultura, jezika i tradicija. Zajedničko im je razumevanje, tolerancija i promocija mira.

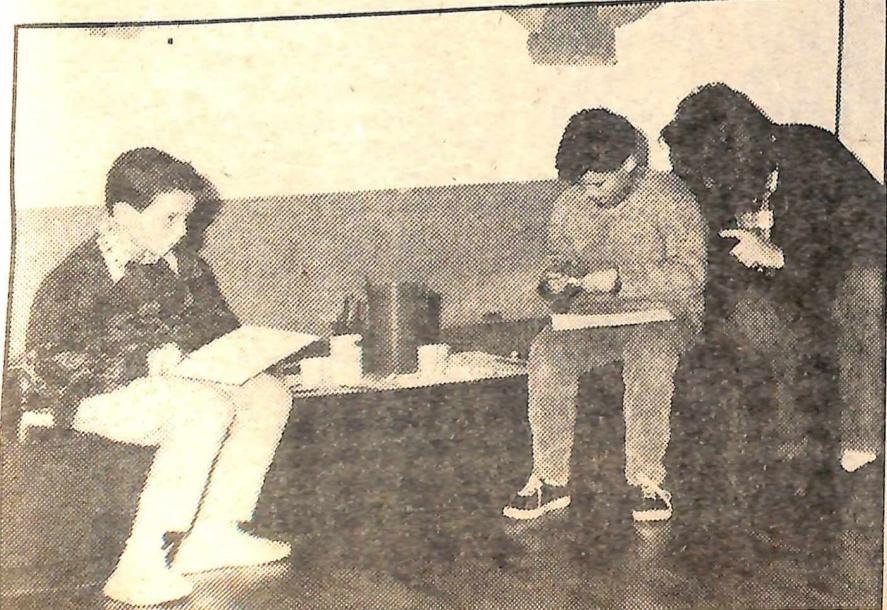
„Pozorište dece sveta“ je pozorište otvorenosti. Mesto koje je podjednako otvoreno spoljašnjim uticajima (socijalni činoci, politika, kultura...) i unutrašnjim činocima (ličnost sva

CHILDREN OF THE WORLD'S THEATER

Call for holidays and slightly sad feelings of forgotten happiness

Promoting the ideas of openness, cooperation and unity in differences through creative processes of drama and theatre art

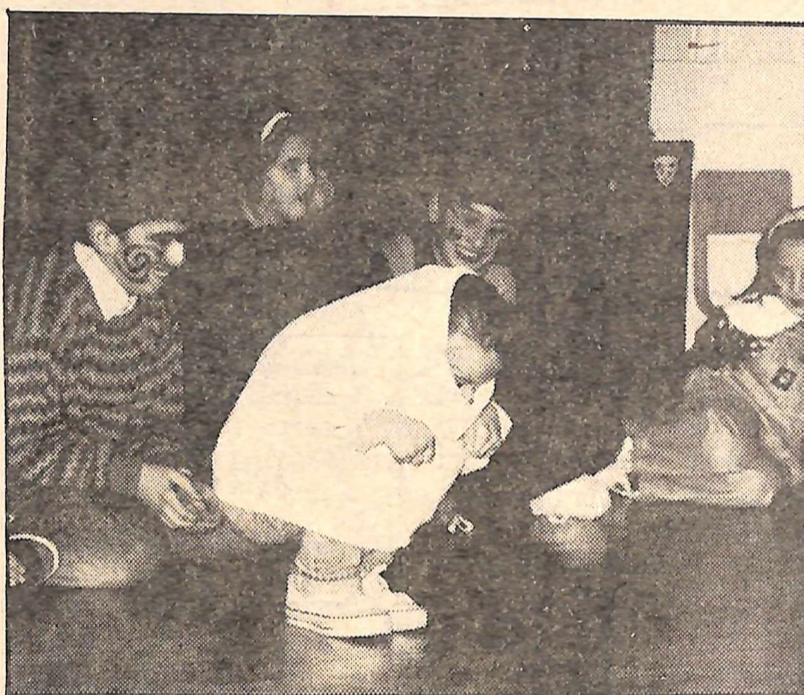
Children of The World's Theater is the new program within the children's soros project "Let's live together." The project is developed on the values of respect for differences, integration and creativeness. The aim of the program is to reveal, both to children and adults, the dimensions where it could be carried out through process of drama and theater art.

The Children of the World's Theater is the theater of the communal spirit of children and adults. Children participate in revealing the world of adults, and the adults are coming back to the world of childhood, deeply hidden in their souls.

The Children of the World's Theater is the theater of differences. The gathering of the variety of people, different in age, who are motivated, ready and capable to experience differences as wealth and express them as art.

The Children of the World's Theater is the theater where different cultures, languages and traditions meet each other. Understanding, tolerance, and promotion of peace is its main characteristic.

The Children of the World's Theater is the theater of openness. It is open both to external influences (social factors, politics, culture...) and internal factors (the personality of each child and adult participating in programs). Each participant can influence on the language, content, and form of the theater, as well as on its presentation to the public.

Kroz igru može da se vežba pažnja, kontakt s drugima, oslobođanje tela i mašte, izmišljanje i zajedničko stvaranje:Pozorište prijateljstva

While playing, you can exercise your perception, contact with others, your body and imagination, you can invent and create: the Theatre of Friendship

The Children of the World's Theater is the theater of projects. Each project is the research enterprise searching for particular form of theatrical expression. The project means that there is a certain group of people living and creating their theater together.

The Children of the World's Theater is also an action of incorporating public into the process of creating theater, i.e., opening towards public and entering into auditorium at the same time.

The Children of the World's Theater develops and constructs the idea,

Deca-slikari su slikali decu-glumce dok rade: divan spoj stvaralačkog prijateljstva u Pozorištu prijateljstva
Children-painters painted the children-actors in acting: a wonderful merge of creative friendship in the Theatre of friendship

Ideja o savremenom pristupu klasičnim bajkama: Pozorište bajki
Contemporary approach to classic fairy tale: the Theatre of Fairy Tale

through process of drama and theater art, that children being in a special creative relationship with adults create the essence of civilization, revitalizing civilization which they inherit.

During three winter weeks two hundred children from Belgrade, Novi Sad, Petrovac na Mlavi, Sarajevo, Zagreb, Sibenik, Sisak, Virovitica, Mostar, Nova Gradiska, Bihać, Prijedor, Trogir, Split, Osijek, Pakrac, Slavonska Požega, Tuzla, Vukovar... participated at this project. Children were 7–17 years old. They worked daily in groups in the morning and in the afternoon within the projects they chose on their own. The interesting experience was that some children took part in several projects, so that they spent all day creating theater. The project consisted of the *Theater of animation, Musical theater, Theater of the fairy tale, Theater of friends*

since an entirely new moment in life and art unfolded there. Therefore, it would not be too much to say that all that breathed some strange enchantment and slightly sad feelings of forgotten happiness.

It is important to note that all the happenings (workshops and presentations) were recorded as photo and video material.

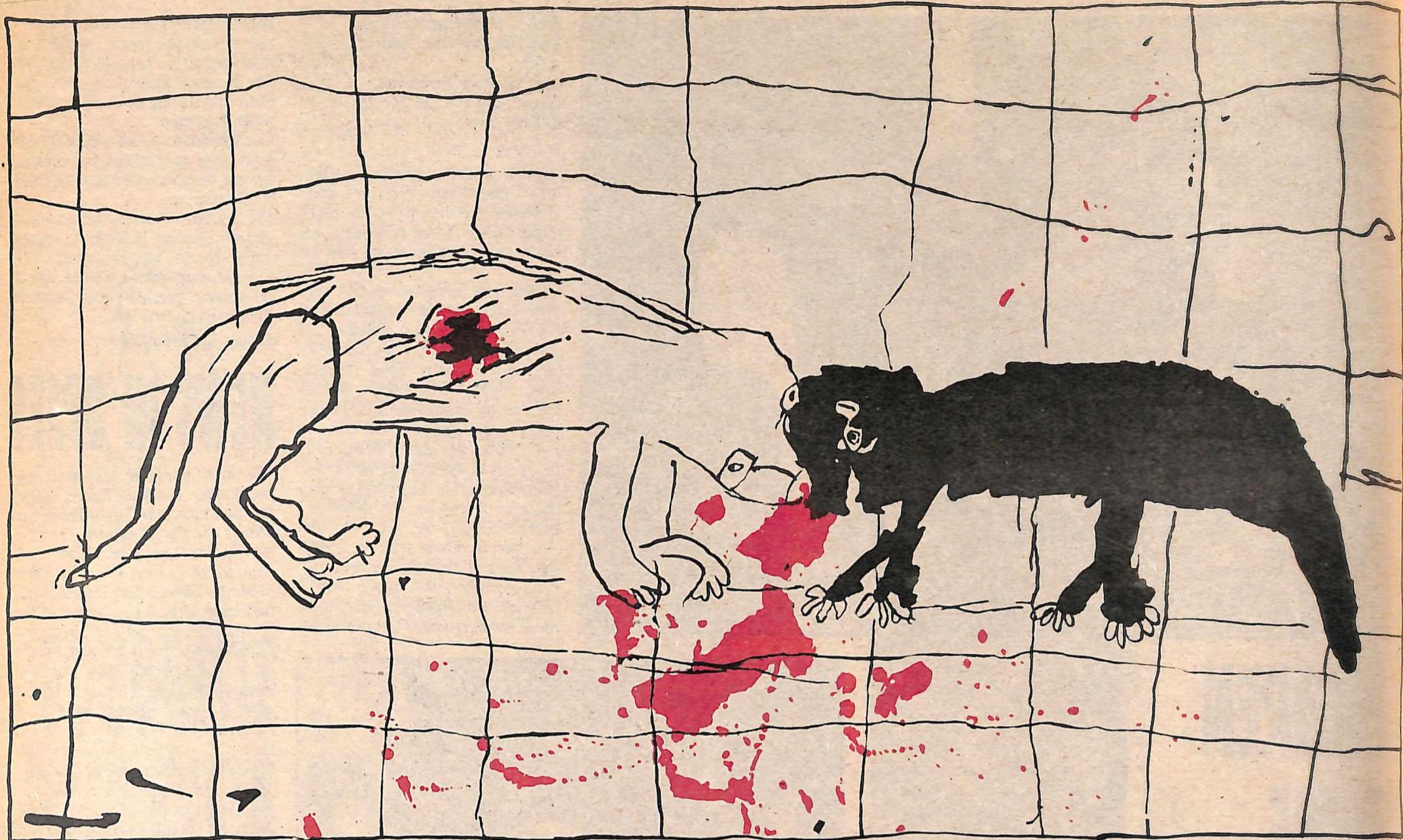
The children worked with Sasa Volic, director, Marina Milivojevic, drama writer, Zorica Jovanovic, actress, Mišo Krstanovic, drama teacher, Zorka Milivojevic, musician and Milenko Mihajlović, painter. ■

Ljubica Beljanski-Ristić

NEWS IN BRIEF

The Soros Children Project has a new coordinator. It is Ivan Dzidic, one of the founders of the Youth Theatre in Mostar and the Director of the "Youth Theatre Days" International Festival, which had been held annually in Mostar (Bosnia and Herzegovina) for fifteen years. A new project called "Communication without Frontiers" started in February. It successfully gathers adolescents who want to communicate in International English. It has attracted a number of children from the war endangered regions. The author of the project is Maja Danon, lector and its coordinator is Ivana Trbojević, Assistant at the English Department at the Faculty of Philology, University of Belgrade. The English Theatre is being prepared at the moment! The Children of the World's Theatre celebrated the World Theatre Day, on March 27th. The message sent by Edward Albee dramatist, was read. The message was also read in all Yugoslav theatres. The Children of the World's Theatre read and sent out their own message calling to peace, cooperation and integration through drama and arts. Ivan Dzidic, Ljubica Beljanski-Ristić and Ivana Trbojević will take part in the 9th World Congress "Drama in Education" to be held from 2nd to 7th April 1993 in Innsbruck/Innsbruck, Austria. The topic of the Congress is "Integration through Drama". A video on creative workshops held in the Soros Children Camp '92 will be shown, and the Children of the World's Theatre Project will be presented. ■

DA SAM ČAROBNIJAK

Priredila Vesna Ćosić

„Ako se negde vodi rat taj rat bih zaustavio, ako ima nekih problema u zemlji te bih probleme rešio mirno. Ljude koji su

siromašni, njih bih obogatio, obogatio bih sebe i Tebe, i ne bih nikako dozvolio da bude rata u zemlji. Organizovao bih kampove za svu decu da budu srećna i da se odmore.“

Milan Samardžija, 10, Podravska Slatina

„Učinio bih da ovaj rat prestane, da mi ništa u stanu ne bude porušeno, a isto tako i za ostale ljude. Poručio bih svim političarima da prestanu da ratuju jer to može biti opasno i za njih i za nas.“

Jadranko Muftić, 9, Sarajevo

„Ja bih bila dobra čarobnica ne bih činila zlo što se čini u ovom ratu. Rat bih pretvorila u slobodu, ja bih zemlju pretvorila u slobodu da nikad ne bude rata.“

Nikolina Bošnjak, 9, Lipik

„Sprečio bih rat i ako nemam toliku magiju bar bih se pretvorio u pticu i odleteo kući da vidim kako je tamo.“

Aleksandar Samardžić, 12, Virovitica

„Da sam čarobnjak zaustavio bih rat na celom svetu gde god da je. Napravila bih ljubavni napitak da se ljudi zaljubljuju jedni u druge.“

Marija Konjević, 14, Pančevo

„Hoću da se rat zaustavi, i da opet budemo svi zajedno.“

Dejan Makar, 13, Vukovar

PODIZANJE U VIŠE SLIKARSTVO

24. 8. 1992. godine

Ćao Milenko!

Prije svega ču da te pozdravim i da ti kažem da se nisam odvikao crtati. Ja

Ilustracije u ovom broju pod nazivom „deca na sceni“ nacrtala su deca: Darko Dimitrijevski, Saša Vulinović i Dejan Vulinović

Drawings „children in acting“ are made by children: Darko Dimitrijevski, Sasa and Dejan Vulinovic

sam dobro, a ne znam sad kako si ti. Volio bi da dodeš i da upoznaš mog oca i majku. Ovde u ovom pismu ti šaljem neke crteže koje sam ja nacrtao. I moj brat se nije odvikao crtati i on crta ovakve slike kakve sam ja nacrtao i kaže da on bolje crta od mene. Molim te da mi odgovoriš. Ne znam šta da nacrtam, pa molim te da mi u tvom pismu kažeš šta da nacrtam. Moj brat kaže da će ti teško dati njegove slike tebi jer su mu se jačko dopale. Voleo bi da nam ti pošalješ nekoliko tvojih slika nekih životinja. Moje slike su mi se jako dopale, a volio bi da se i tebi dopadnu moje slike. Ja i moj brat smo ti puno zahvalni što si nam poslao olovke, blokove, tuševe, pera, bojalice, knjigu i boje. I dalje ću da se bavim slikarstvom. Tušom se i neću baviti jer i nisam baš za taj posao.

Hvala ti na sve ovo što si me podigao u više slikarstvo. Zahvaljujem ti se za sve ovo. Želim ti zdravlje i sreću celog života.

Saša Vulinović, 10, Šibenik

LIFTING INTO HIGHER ART

August, 24th 1992

Hi Milenko!

I wanna say Hallo before everything else and I wanna tell you I haven't given up drawing. I'm fine, but now I don't know how you are.

I would like you to come and meet my mother and father. In this letter, I'm sending you some drawings I ha-

ve made lately. My brother also hasn't given up drawing and he also paints the pictures like the ones I do and he says that he is better than me. Please tell me if that is so. Now I don't know what to draw, so please tell me in your letter what I could paint now. My brother says he will hardly send you his pictures because he likes them too much. I would like if you could send me some of your pictures of animals. I too like my pictures very much, and I would be happy if you like them too. My brother and me are so happy because you sent us the pencils, drawing pads, inks, brushes, pens, the book and the water colours. I will go on painting. I don't think I will use ink because I'm not really cut out for that.

Thank you for everything and for lifting me into higher art. Thank you for all of that. I wish you happiness and good health all your life.

Sasa Vulinovic, 10, Šibenik

IF I WERE MAGICIAN

Prepared by Vesna Ćosić

„I would make this war stop, my home undamaged, and all this for all the people, too. I would warn the politicians to stop waging war, for it could be as dangerous for them as it is for us.“

Jadranko Muftić, 9, Sarajevo

„If there was a war somewhere I would stop it, if there were so-

Crtež „Zaustavite rat“: Milan Samardžija, 10, Podravska Slatina Drawing „Stop the War“ made by Milan Samardžija, 10, Podravska Slatina near Zagreb

me problems in the country. I would solve them peacefully. I would make poor rich, I would be rich and so would you, and I would prevent any war in this country. I would organize camps for all the children, so that they could be happy.“

Milan Samardžija, 10, Podravska Slatina, near Zagreb

„I would prevent the war, and if my magic was not powerful enough I would turn myself into a bird and fly home to see how things are there.“

Aleksandar Samardžić, 12, Virovitica, near Zagreb

„I would be a good magician. I would never do the evil that has been done in this war. I would turn war into freedom, the country into freedom, so there would never be a war again.“

Nikolina Bošnjak, 9, Lipik, near Zagreb

„If I were magician, I would end all wars in the world, wherever they were. I would prepare a magic potion to make all people fall in love with each other.“

Marija Konjević, 14, Pančevo, near Belgrade

I long for the War to stop, so that we could be together again.“

Dejan Makar, 13, Vukovar